

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller promemorian Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg. I promemorian föreslås att bestämmelsen i 17 kap 6 a § miljöbalken, i sin senaste lydelse 2010:945, ska upphöra att gälla vid utgången av februari 2024.

17 kap 6 a § miljöbalken lyder:

Regeringen får tillåta en ny kärnkraftsreaktor endast om den nya reaktorn är avsedd att

1. ersätta en kärnkraftsreaktor som efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi och som kommer att vara permanent avstängd när den nya reaktorn tas i kommersiell drift, och
2. uppföras på en plats där en kärnkraftsreaktor efter den 31 maj 2005 har varit i drift för att utvinna kärnenergi.

Med en permanent avstängd kärnkraftsreaktor avses detsamma som i 2 § 4 lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet.¹

Vidare föreslås en följdändring i lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet där det hänvisas till nämnda 17 kap 6 a § miljöbalken när det gäller prövning av tillstånd att uppföra, inneha och driva en ny kärnkraftsreaktor. Övriga förutsättningar för anläggningar för kärnteknisk verksamhet och tillåtighetsprövning av kärnkraftsreaktorer påverkas inte av förslaget.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2024.

¹ 2 § 4 lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet lyder:

I denna lag avses med permanent avstängd kärnkraftsreaktor: en kärnkraftsreaktor där verksamheten med elproduktion har upphört och inte kommer att återupptas eller en reaktor som inte har levererat el till elnätet de senaste fem åren.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

I konsekvensutredningen anges att förslaget innebär att regeringen ges förutsättningar att tillåta en ny kärnkraftsreaktor som inte enbart ersätter en äldre reaktor eller som inte är avsedd att uppföras på en plats där en reaktor har varit i drift. Övriga förutsättningar enligt miljöbalken och kärntekniklagen som ska tillämpas vid tillåtighets- och tillståndsprövning för kärnteknisk verksamhet, inklusive kärnkraftsreaktorer, ändras inte genom promemorians förslag.

Vidare anges att genom att förbudet mot att tillåta nya kärnkraftsreaktorer som inte enbart ersätter befintliga tas bort, öppnas nya möjligheter för en utökad energiproduktion i Sverige. Det öppnar för möjligheten att expandera kraftsystemet och att genomföra expansionen mer kostnadseffektivt. Därmed underlättas elektrifieringen av bland annat transportsektorn och industrin. Eftersom elektrifieringen är ett viktigt verktyg för klimatomställningen innebär ändringen även att klimatarbetet underlättas.

Regelrådet finner att beskrivningen av bakgrund och syfte med förslaget är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Regelrådet har inte kunnat utläsa en beskrivning av alternativa lösningar och effekter av om någon reglering inte kommer till stånd i konsekvensutredningen.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Vad gäller beskrivningen av effekter av om någon reglering inte kommer till stånd går det att utläsa av beskrivningen av bakgrund och syfte. Syftet med förslaget är att ändra tillåtligheten av nya kärnkraftsreaktorer, utan att påverka övriga bestämmelser om anläggningar för kärnteknisk verksamhet. Det är alltid regelgivarens ansvar att visa på alternativa lösningar och de överväganden som har gjorts för att tydliggöra varför och vilka skäl som har lett fram till det förordade alternativet. Enligt Regelrådet hade det varit önskvärt om en sådan beskrivning funnits med även i det nu remitterade ärendet. Regelrådet har dock svårt att se att några alternativa lösningar skulle kunna bli aktuella i det nu remitterade ärendet, främst mot bakgrund av förslagets syfte och vad förslagsställaren vill uppnå. Regelrådet kan därför i detta ärende godta en utelämnad beskrivning.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av alternativa lösningar, liksom en beskrivning av effekter av om någon reglering inte kommer till stånd, i detta ärende är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Regelrådet har inte kunnat utläsa en beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten. Såvitt Regelrådet förstår förslaget är det ett nationellt initiativ. Trots det ska det vanligen finnas med en beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten, exempelvis i syfte att påvisa att förslaget inte står i strid med de åtaganden som Sverige har i egenskap av medlemsstat i EU, såsom de grundläggande fri- och rättigheterna. Med det sagt, och med förslagets särskilda karaktär i detta ärende, som syftar till att möjliggöra en utbyggnad av kärnkraftsreaktorer, kan en utelämnad beskrivning godtas.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten i detta ärende är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I promemorian anges att de föreslagna ändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt för att ge marknaden tydliga planeringsförutsättningar, vilket för närvarande bedöms vara den 1 mars 2024. Vidare anges att bestämmelserna innebär att vissa begränsningar mot att tillåta nya kärnkraftsreaktorer upphör att gälla, men att eftersom förutsättningarna för tillåtlighets- och tillståndsprövningen enligt miljöbalken och kärntekniklagen inte förändras i övriga delar saknas behov av övergångsbestämmelser.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Regelrådet finner att beskrivningen av om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande kan godtas för detta ärende. Regelrådet har inte kunnat utläsa en beskrivning av behovet av speciella informationsinsatser, vilket vanligen är behövlig information. Sådan information bör exempelvis innehålla en beskrivning av vilka kanaler som bedöms lämpliga för att nå den aktuella målgruppen. Det kan konstateras att det nu remitterade förslaget är av en särskild karaktär. Det syftar till att ge förutsättningar att tillåta en ny kärnkraftsreaktor som inte enbart ersätter en äldre reaktor eller som inte är avsedd att uppföras på en plats där en reaktor har varit i drift. Det kan antas att det i dagsläget är en relativt väl avgränsad krets av företag som har förutsättningarna att göra den sortens investeringar och att de är väl uppdaterade på regelverken inom området. Av de nämnda skälen kan Regelrådet godta en utelämnad beskrivning av behovet av speciella informationsinsatser i detta ärende.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande är godtagbar.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av behovet av speciella informationsinsatser i detta ärende är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att för företagare berör förslaget i första hand den som har intresse av att ansöka om tillstånd att uppföra en kärnkraftsreaktor.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Beskrivningen av berörda företag utifrån bransch kan godtas. Regelrådet har däremot inte kunnat utläsa en beskrivning av antal och storlek på berörda företag. Mot bakgrund av det område som berörs i förslaget, kan det komma politiska beslut och/eller regelförslag som medför att fler företag än de som finns på marknaden idag skulle kunna starta upp verksamhet (jfr diskussionerna om små modulära reaktorer, SMR). Detta är dock i dagsläget okänt, varför Regelrådet har viss förståelse för att uppgifterna har utelämnats. Även om det hade varit önskvärt om förslagsställaren nämnt något om detta, kan Regelrådet för detta ärende godta en utelämnad beskrivning.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag utifrån bransch är godtagbar.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av berörda företag utifrån antal och storlek i detta ärende är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

I konsekvensutredningen anges följande gällande påverkan på företag.

Förslaget berör i första hand den som har intresse av att ansöka om tillstånd att uppföra en kärnkraftsreaktor. Vidare anges att lagändringen öppnar för att företag kan inleda konkret arbete för att förbereda för reaktorer på nya platser och att utåt informera om dessa. Med anledning av att förslaget endast påverkar bestämmelserna om tillåtligheten av kärnkraftsreaktorer, utan att påverka övriga bestämmelser om anläggningar för kärnteknisk verksamhet, är förutsättningarna för att ansöka om tillstånd för kärnteknisk verksamhet i övrigt oförändrade.

Det anges att investeringar i kärnteknisk verksamhet är långsiktiga. Tillstånden för verksamheten förutsätter finansiering för nedmonteringen av reaktorerna och för omhändertagande av det radioaktiva avfall som uppstår under drift och rivning. Tidshorizonten för en investering i en kärnkraftsreaktor är därför lång. Slutligen anges att förslaget ger tydliga planeringsförutsättningar för företag som vill investera i sådan verksamhet.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Förslagets påverkan på berörda företags verksamhet framgår på ett tillräckligt sätt. När det gäller kostnader avser det nu remitterade förslaget endast en möjlighet att tillåta en ny kärnkraftsreaktor som inte enbart ersätter en äldre reaktor och som inte är avsedd att uppföras på en plats där en reaktor har varit i drift. Såvitt Regelrådet förstår förslaget uppstår inga andra kostnader, än de som hade uppstått om en ansökan skulle ha gjorts enligt gällande regelverk. Den påverkan som förslaget medför, såvitt Regelrådet förstår det, avser främst verksamhetspåverkan och i den delen finns det en beskrivning som kan godtas. Med det sagt, kan en utelämnad beskrivning avseende förslagets kostnadspåverkan godtas i detta ärende.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av förslagets påverkan på berörda företags kostnader och tidsåtgång i detta ärende är godtagbar.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets verksamhetspåverkan är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Det som anges vid rubriken *Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet* är det som Regelrådet har kunnat utläsa gällande företagspåverkan kopplat till förslaget. Det saknas en specifik beskrivning gällande förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag. Regelrådet noterar att förslaget enbart syftar till en utökad möjlighet att planera för en ny reaktor. Regelrådet noterar vidare att en viss konkurrens skulle kunna uppstå i förhållande till andra energislag, vilket det hade varit önskvärt om förslagsställaren belyst. Mot bakgrund av syftet med förslaget kan en utelämnad beskrivning godtas i detta ärende.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag i detta ärende är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Regelrådet har inte kunnat utläsa en beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden i konsekvensutredningen. Regelrådet har heller inte för egen del kunnat se någon sådan påverkan. En utelämnad beskrivning kan därför godtas för detta ärende.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden i detta ärende är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Som framgår vid *Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch* saknas det en beskrivning av berörda företag utifrån storlek. Det går därmed inte att bedöma om det finns sådana företag att ta särskilda hänsyn till, vilket är en brist i redovisningen. Med anledning av förslagets karaktär, och den typ av investering som krävs, är det sannolikt enbart företag av en viss ekonomisk storlek som kommer att påverkas av förslaget. Utöver det har Regelrådet, likaså sett till syftet med förslaget, svårt att se hur särskilda hänsyn skulle kunna tas till små företag vid reglernas utformning. Det hade varit önskvärt om förslagsställaren angett detta i konsekvensutredningen. Mot bakgrund av syftet med förslaget kan dock en utelämnad beskrivning godtas i detta ärende.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning i detta ärende är godtagbar.

Samman tagen bedömning

Regelrådet kan konstatera att det remitterade förslaget är av en särskild karaktär. Förslaget syftar till att möjliggöra nya kärnkraftsreaktorer som inte enbart ersätter en äldre reaktor, eller som inte är avsedda att uppföras på en plats där en reaktor har varit i drift. Övriga förutsättningar enligt miljöbalken och kärntekniklagen som ska tillämpas vid tillåtighets- och tillståndsprövning för kärnteknisk verksamhet, inklusive kärnkraftsreaktorer, ändras inte genom promemorians förslag. Enligt Regelrådet kan förslaget få en relativt stor verksamhetspåverkan – både för primärt och sekundärt berörda företag, vilket också framgår av konsekvensutredningen. Det nämnda, sett tillsammans med syftet med förslaget, har medfört att Regelrådet godtagit kortfattade eller rentav utelämnade beskrivningar i vissa delar av konsekvensutredningen.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 5 april 2023.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöv.



Anna-Lena Bohm
Ordförande



Katarina Garinder Eklöv
Föredragande